

**Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip
peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il.
Namminersorlutik Oqartussani avataanullu
tusarniaanermut najoqqutassat**

Malugiuk: Inatsiseqarnermut immikkoortortaqarfiup maanna tusarniaanermut najoqqutassat
nutarterlugit suliarai.

Imarisai

1.	Siunertaq.....	3
1.1.	Najoqqutassani ukunani siunertaq.....	3
1.2.	Tusarniaanermi siunertaq pingaarneq	3
2.	Tusarniaanermi malittarisassat suleriaatsillu tamanut tunngasut	4
2.1.	Tusarniaanerit pillugit inatsisitigut malittarisassat.....	4
2.2.	Sulinermit atortutut tusarniaaffigineqartunik siusissukkut peqataatitsilerneq	4
2.3.	Tusarniaanermi atortut	4
2.4.	Tusarniaanermi akissutininik nangitsineq	5
3.	Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaasarneq	6
3.1.	Oqaatsit pillugit piumasaqaatit	6
3.2.	Tusarniaaffigisat	6
3.3.	Tusarniaanermi piffissaliussaq	7
3.4.	Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaanermut atatillugu allagaatinik takunnissinnaatitaaneq.....	7
4.	Avammut tusarniaaneq	9
4.1.	Oqaatsit pillugit piumasaqaatit	9
4.2.	Tusarniaaffigineqartut.....	9
4.3.	Tusarniaanermi piffissaliussaq	11
4.4.	Tusarniaanermi akissutininik avammut saqqummiussineq.....	11
4.5.	Immikkut tusarniaariaatsit annertusineqartut	11
4.6.	Siunnersuutit avammut tusarniaassutigineqartussaangitsut.....	12
4.7.	Tusarniaaqqinneq.....	12
5.	Nassuiaatit, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutit atortullu assigisaat inatsisitigut najoqqutassiaangitsut pillugit tusarniaatitsinermit periusissaq.....	13
5.1.	Tusarniaasussaataaneq	13
5.1.1.	Nassuiaatit agguaassassat.....	13
5.1.2.	Nassuiaatit isumaqatigiinniutigineqartussat.....	13
5.1.3.	Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutit	13
5.2.	Oqaatsit pillugit piumasaqaatit	14
5.2.1.	Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaaneq	14
5.2.2.	Avammut tusarniaaneq.....	14
5.3.	Tusarniaaffigineqartut.....	14
5.4.	Tusarniaanermi piffissaliussaq	14
6.	Kunngip Kalaallit Nunaannut peqqussutaasa atuutilernejarnannut atatillugu tusarniaasarneq	15
6.1.	Naalackersuisoqarfiit tusarniaasussaataanerit	15
6.2.	Tusarniaanermi atortuni oqaatsit atorineqartut.....	16
6.3.	Tusarniaanermi akissutininik tiguneqartunik nutserineq.....	16

1. Siunertaq

1.1. Najoqqutassani ukunani siunertaq

Kanukokap Naalackersuisullu akornanni tusarniaasarneq pillugu isumaqatigiissutip 20. Maj 2010-meersup atorunnaarsinnerata kingorna tusarniaanermut najoqqutassiat erseqqissarneqarneqarnissaannik pisariaqartitsisoqalerpoq. Kanukokamut isumaqatigiissummi tusarniaanermi piffissarititaq sapaatit akunneri tallimaasut allaqqavoq kiisalu juulip qaammataani tusarniaasoqartassanngitsaq. Tusarniaanernut assigiinngitsunut ataasiakkaanut piffissaq tusarniaaffik ilitersuummi uani allaaserineqassapput. Julip qaammataani tusarniaanissamik inerteqqut atuuttoq ingerlateqqinneqassanngilaq. Tamassuma kinguneraa siunissami tusarniaanerit ukiup qaammataanni aqqaneq marlunni tamani pisinnaasoq.

Namminersorlutik Oqartussani assigiinngiaartumik tusarniaanermut aamma nalinginnaasumik avammut tusarniaanermut najoqqutassiat immikkoortinneqarput. Avammut tusarniaaneq pisarnertut periutsitut ineriartortinneqarneruvoq, Namminersorlutillu Oqartussani tusarniaaneq assigiinngiaartoq tusarniaariaasiulluni nutaaq. Naggasiullugu Kunnigip peqqussutaanik tusarniaasarnermi suleriaaseq allaaserineqassaaq.

Najoqqutassiat uku ilitersuutitut allaffissornermilu najoqqutassanut aamma inatsisitigut najoqqutassanik tusarniaanermi suleriaatsimut atuuttumut ilassutaapput.

1.2. Tusarniaanermi siunertaq pingarneq

Tusarniaasarnissamik kissaateqarnermut tunuliaqut tassaagajuppoq ukuninnga periarfissaqarnissaq:

- 1) oqartussat, sulisoqarfiit, kattuffiit il.il. suliaqarfimmini ilisimasallit misilittagallillu peqataatinnissaat,
- 2) soqutigisaqartut inatsisissanik siumut ilisimasaqarnissaat piginneqataanissaallu, aamma
- 3) innuttaasut oqallisilernissaat aammalu pisortat namminersortullu suliniutinik nutaanik naliliinerannik tamanik takunnissinnaanissaat.

Immikkoortut pingasut qulaaniittut ammasumik ingerlatsineq, pitsaassutsimik qulakkeerinnineq peqataatitsinerlu pillugit tamat oqartussaaneranni naleqassutsinik ataatsimut qulakkeerinnitsitsissapput. Siunnersuutip suliarinissaanut pilersaarusiornermut atatillugu tamanna eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq.

2. Tusarniaanermi malittarisassat suleriaatsillu tamanut tunngasut

2.1. Tusarniaanerit pillugit inatsisitigut malittarisassat

Inatsisitigut malittarisassat tusarniaaffigineqartunut, tusarniaanernut piffissaliussanik il.il. piunasaqaatinik aalajangersimasunik aalajangersaaffigineqartut saniatigut aamma inatsisitigut najoqqutassat pillugit tusarniaanermut tamanut tunngasunik piunasaqaatinik malittarisassanik aalajangersagaqarpoq. Assersuutigalugu [Naalakkersuisut suleriaasiat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18, 9, november 2017-imeersumi](#), piunasaqaateqartoqarpoq:

- 1) Naalakkersuisoqarfinnut kiisalu oqartussanut kattuffinnullu sulianut attuumassuteqartunut inatsisitigut najoqqutassanik pinngitsoorani tusarniaasoqartassasoq.
- 2) Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmut pinngitsoorani tusarniaasoqartassasoq.
- 3) Tusarniaanermi akissutit qanoq annertutigisumik ilanngunneqarnersut allallugu tusarniaanermi akissutinik tiguineqartunik pinngitsoorani takussutissiornissaq.

Immikkut inatsisini assersuutigalugu nalunaarutit suliarineqarnerannut atatillugu tusarniaanerit pillugit malittarisassanik aalajangersaasoqarsinnaavoq. Tamanna assersuutigalugu Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu [Inatsisartut inatsisaanni nr. 6, 5. december 2008-meersumi](#) § 31-mi takuneqarsinnaavoq.

2.2. Sulinermi atortutut tusarniaaffigineqartunik siusissukkut peqataatitsilerneq

Inatsisitigut najoqqutassiat suliarineqarneranni soqutigisaqartut siusissukkut peqataatilerneqarsinnaanersut tamatigut isumaliutigineqartariaqarpoq, tassa siunnersuut tamassuma kingorna aaqiiviginagu/allannortinnagu inatsisilerineri, suliamik ingerlatsineri sulinermilu tunngavilersukkamik tunngaveqalernissaq nalinginnaasumik ajornannginnerusarmat. Misilittagaavoq siunnersuut soqutigisaqartut suliamut attuumassuteqartut suleqatigalugit suliarineqartut inatsisilerineri teknikkikkut pitsaanerungaartartut inatsisilerinerimilu teknikkikkut ikinnerusunik oqaaseqaateqarnermik kinguneqarajuttartut Inatsisartunilu suliarineqarneranni tigulluarneqarnerusartut.

2.3. Tusarniaanermi atortut

Tusarniaanermi atortut tassaapput siunnersuut, oqaaseqaatit (inatsisissatut siunnersuuteqarnermi) kiisalu tusarniaanermi allagaq.

Tusarniaanermi allagaq naatsuusariaqarpoq paasiuminartuullunilu – immaqalu qulequtaani – ersarissumik ersittariaqarpoq siunnersuummik tusarniaaneq pineqartoq. Aamma pitsaasumik periusaagajuttarpoq tusarniaanermi allakkami oqaaseqatigiit naatsuunerat siunnersuummillu eqikkaaneq, tamanna tusarniaaffigineqartut ilaatigut allakkanik suliaassanillu agguaanerannik ajornannginnerulersitsisarpoq.

Tusarniaanermi nalunaarutissatut siunnersuut pineqarpat, atortut inatsimmut oqaaseqaatinut assingusut ilaaneq ajorput. Taamaammatt tusarniaanermi allakkami ilusilersornera peqqissaarunneqarluartariaqarpoq, tusarniaanermi allakkami paasissutissat pingaernerit aamma ilaasariaqarput, inatsisissamullu siunnersuutitut atatillugu paasissutissat pingaernerpaat inatsimmut oqaaseqaatini atuarneqarsinnaapput. Siunnersuutip aningaasatigut, allaffissornikkut sulisoqarnikkullu kingunissaanik imaqaarnissaa eqqumaffigineqarluartariaqarpoq, pingaartumik maannamut inatsisitigut inissisimanermut tunngavigalugu aalajangersakkat immikkut akuliunnerusut annertuumillu allannguinerusut. Oqaatigineqartutut annertuumik allaaserinninnerit immikkut allakkiamut immikkoortinneqarsinnaapput.

Tusarniaaffigineqartunik takussutissiaq tusarniaanermi allakkami namminermi allakkamulluunniit ilanngussami ersittariaqarpoq. Tusarniaaffigineqartunik allattuivik tiguisunut pingaaruteqarpoq, taamaalillutik ilaatigut tusarniaaffigineqartunik allanik isumasiuinissamik pisariaqartitsisoqarnerisooq nalilersuisinnaammata.

Aamma tusarniaanermi piffissaliussaq sapaatip akunnerani ulloq, ulloq immaqalu nalunaaqutaq allallugit tusarniaanermi allakkami ersarissumik allaqqasariaqarpoq.

2.4. Tusarniaanermi akissutininik nangitsineq

Tusarniaanermi akissuteqarneq nammineq piumassutsikkut pisarpoq. Tusarniaanermi akissuteqartoqartinnagu nalinginnaasumik eqqaasitsisoqarneq ajorpoq. Tusarniaanermi akissut siunnersuummik ersarissumik paatsuuinermik takutitsippat paatsuuineq paasiniarniarlugu tusarniaaffigineqartullu annertunerusumik oqaaseqaateqarnissaanik tamanna kinguneqassanersooq paasiniarniarlugu naalakkersuisoqarfik tusarniaaffigineqartumut saaffiginneqqinneq isumaliutigineqartariaqarpoq.

3. Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaasarneq

Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaasarneq pillugu naalackersuisoqarfiit siunissami isumaliutigisassavaat, taamaalilluni Inatsisartut inatsisissaattut nalunaarutissatullu siunnersuut siunnersuutit avammut tusarniutigineqannginneranni naalackersuisoqarfinnut suliamut attuumassuteqartunut tusarniutigineqartassallutik. Tassani siunertaavoq Naalackersuisut inatsisissatut nalunaarutissatullu siunnersuutaasa, siunnersuutit tamanut tusarniutigittinnagit pitsaassusaasa qulakkeerreqarnissaat.

Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaanermi taamaallaat naalackersuisoqarfiit suliamut attuumassuteqartut tusarniaaffigineqartassapput. Naalackersuisoqarfiit suliamut attuumassuteqartut kikkut tusarniaaffigineqassanersut naalackersuisoqarfiit ataasiakkaat inatsisitigut najoqqutassianik suliaqartut nalilersussavaat.

3.1. Oqaatsit pillugit piumasaqaatit

Tusarniaanermi atortut tusarniaaffigineqartunut kalaallisut danskisullu nassiunneqartariaqarput. Iimagineqarpat atortut avataani tusarniaaffigisassanut nassiunneqassanngitsut imaluunniit siunnersuutip suliarinissaanut piffissamut pilersaarut namminersorluni oqartussanut tusarniannginnermi nutserneqarnera pissutigalugu annertuumik kinguaattuussasoq, tusarniaanermi atortut taamaallaat kalaallisut imaluunniit taamaallaat danskisut nassiunneqarsinnaapput.

3.2. Tusarniaaffigisat

Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaaffigisassatut kikkut suliamut attuumassuteqarnerannik nalilersuinnermi uku isumaliutigineqartariaqarput:

- 1) Suliassaqarfik aalajangersimasoq siunnersuummut attuumassuteqarnerasoq nalornissutigineqarpat inassuteqaatigineqarsinnaavoq naalackersuisoqarfik oqariartaaseq “ataatsimik ikinneruallaartinnagit ataatsimik amerlanerutillugit” malillugu tusarniarneqassasoq, tassungali taarsiullugu sulisoqarfiit taassuma ataaniittut “ilaannakortumik” tusarniaaffiginagit. Akerlianik ersarippat oqartussat aalajangersimasut siunnersuummut toqqaannartumik attuumassuteqartut, pinngitsoorani toqqaannartumik tusarniaaffigineqartariaqarput, naak oqartussat qulliunerusut aamma tusarniarneqaraluartut.
- 2) Oqartussat appasinnerusut tusarniarneqassappata oqartussat qulliunerusut tusarniaanermut allattuivimmut aamma ilanngunneqassanersut isumaliutigineqartariaqarpoq.
- 3) Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik siunnersuutinik tamanik ukuninnga kinguneqarsinnaasunik tusarniaaffigineqartassaaq:
 - a) Sulisoqarnikkut kinguneqartussaasunik.
 - b) Qitiusumik allaffissuarmin taassumaluunniit ataani immikkoortortaqaqarfimmi immikkoortortamik pilersitsisoqassatillugu atorunnaarsitsisoqassatilluguluunniit.

- c) Qitiusumik allaffissuarmi immikkoortorta qarfiullu taassuma ataaniittup akornanni immikkoortorta qarfiup inissisimaneranik allannguisoqassatillugu.
 - d) Pisortanut, tassunga ilanngullugit kommuninut naalagaaffimullu toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit (ajunngitsunik ajortunilluunniit) aningaasatigut kinguneqassatillugu.
 - e) Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut allatigut annertuunik kinguneqassatillugu.
- 4) Siunnersuummut oqaaseqaatini avatangiisinut pinngortitamullu, Namminersorlutik Oqartussat allaffissornikkut aqutsinerannut, kommuninut kinguneqartussatut ersarissumik allassimasoqarpat, naalackersuisoqarfik suliamut attuumassuteqartoq pisarnertut tusarneqartariaqarpoq.

3.3. Tusarniaanermi piffissaliussaq

Tusarniaanermi piffissaliussamik aalajangiisoqarpat, naalackersuisoqarfik suliaasaqarfimmik akisussaasoq siunnersuutip annertussusaa ajornakusoortuuneralu tunngavigalugit aalajangersimasumik ataasiakkaarlugillu nalilersuissaaq. Tusarniaanermi piffissaliussaq soorunami tusarniaanermi allakkami ersarissumik sulii allaqqassaaq.

Tusarniaanermi piffissaliussaq aallaaviusumik ullut 14-iupput, sivikinnerpaamillu ullut suliffiit ilivitsut tallimat ataannagit.

3.4. Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaanermut atatillugu allagaatinik takunnissinnaatitaaneq

Inatsiseqarnermut Immikkoortorta qarfik nalilivoq Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaanermi akissutit pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 10, imm. 2 naapertorlugu allagaatinik takunnissinnaatitaanermut ilaangitsut, tassani allaqqavoq:

”§ 10. Paasitinneqarsinnaatitaanermut ilaatinneqanngillat:

2) Inatsisiliornerit, matumani akuersissutit pillugit inatsisit ilanngullugit, pillugit naalackersuisoqarfiit akornanni allakkiat”

”Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq oqaaseqaatilimmi” (John Vogter, 1998), qupperneq 199-imi § 10, nr. 2 pillugu allaqqavoq:

“Aalajangersakkami ilaatinneqarput [...] inatsisissatut missingiutit suliarineqarneranni allaffigeqatigiinnerit, inatsisissatut missingiut tamakkerlugu tusarniutigineqarnera tassungaluuunniit atatillugu apeqqutit ataasiakkaaginnaat pineqarpata.”

Isumaliutissiisummi nr. 857/1978, qupp. 235 allaqqavoq:

”Naalagaaffimmi politikkikkut aalajangersaaneq pingaarnerusoq eqqarsaatigalugu taamaalilluni tunngaviusumik inatsimmi isummat tunngaviusut kinguneraat, naalackersuisut avammut ataatsimoortut isigineqartariaqartut, taamaammallu naalackersuisut ingerlatsinissaannut periarfissani pingaaruteqarpoq, naalackersuisut iluminni isumaliutaat

avataaneersut paasisaqarfigisinnaangikkaat, tassunga ilanngullugu naalackersuisuni ilaasortat akornanni isumaqatigiinngissutaasinnaasut.”

Danmarkimi periusaavoq ministeriaqarfinnut sulianik ingerlatsivinnut tusarniaasoqartarsinnaanera. ”[Inatsisit pitsaassusissannut ilitsersuut](#)”-mi immikkoortoq 2.8:10-mi allaqqavoq:

”Inatsisissatut siunnersuutit naalackersuisunit Folketingimut saqqummiunneqartarmata, taamaalilluni inatsisissanik piareersaanermi ministeriaqarfiit sulianik ingerlatsiviit inatsisissatut missingiummut oqaaseqaateqarsimappata imaluunniit inatsisissatut siunnersuut ministeriaqarfinnut sulianik ingerlatsivinnut tusarniutigineqarsimappata, tusarniaaffigineqartunik allattuivimmi ersissanngillat.”

Pisulli ilaanni pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 11 malillugu pissusiviusut suliami pissutsinut pillugit allagaatinik takunnissinnaatitaanermik qinnuteqaatigineqartunut annertuumik pingaaruteqartunut paasissutissiisussaataasoqassaaq.

4. Avammut tusarniaaneq

Avammut ileqquusumik tusarniaaneq Namminersorlutik Oqartussani namminerimi inatsisitigut najoqqutassiat malillugit pisarpoq, tak. immikkoortoq qulaaniittoq. Avammut tusarniaaneq marlunnik immikkoortoqarpoq: Ataaseq tusarniaanermi atortut suliamut attuumassuteqartut tamaasa [Naalackersuisut tusarniaanermi](#) quppersagaannut ikkunneqarnerat, aappaa tassaavoq inunnut, soqutigisaqaqatigiit kattuffiinut il.il. immikkut toqqakkanut tusarniaanermi atortuni nassitsineq.

Siunnersuut tusarniaaffigineqartunut nassiunneqartoq Namminersorlutik Oqartussani namminerimi siunnersuummik tiguisimasunut nassiunneqassanersoq naalackersuisoqarfiup isumaliutigissavaa. Tamanna pingaartumik siunnersuut imatut annertutigisumik allanngortinneqarsimappat, siunnersuut tusarniaaffigineqartuni pineqartuni tamakkiisumik tusarniutigineqarsimasutut isigineqarsinnaajunnaarluni.

4.1. Oqaatsit pillugit piumasaqaatit

Tusarniaanermi atortut, avammut tusarniaanermut atatillugu atorneqartut, aallaaviusumik kalaallisut danskisullu allaqqassapput. Immikkorluinnaq pisuni (assersuutigalugu danskit inatsisaasa imaluunniit nunat tamat akornanni isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqartussaatilellugit) tusarniaanermi atortut immikkoortuisa ilaat taamaallaat kalaallisut, danskisut tuluttulluunniit allaqqanissaat akuerineqarsinnaavoq. Tamanna taamaallaat Siulittaasup Naalackersuisoqarfia isumaqatigereerlugu pisinnaavoq.

4.2. Tusarniaaffigineqartut

Naalackersuisut tusarniaanermi nittartagaanni avammut saqqummiinermi, soqutigisaqartut tamarmik siunnersuummik takunnissinnaanissaat qulakkeerneqassaaq. Avammulli saqqummiussineq taanna tamatigut inunnik, suliffeqarfinnik il.il. siunnersuummik sunnerneqartussaannngitsunik pisariaqartumik peqataatitsinissamut tamatiguunngitsoq naammattarpoq. Taamaammat siunnersuut inunnut, suliffeqarfinnut, soqutigisaqaqatigiit kattuffiinut, oqartussanut il.il. siunnersuutip imarisaanik immikkut ilisimasaqartunut soqutigisaqartunulluunniit nassiunneqartariaqarpoq.

Tusarniaaffigineqartut suliamut attuumassuteqartut nammattumik peqataatinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut naalackersuisoqarfik akisussaasuvoq, naalackersuisoqarfiullu pisussaaffik tamanna eqqortinniarlugu uku isumaliutigissavai:

- 1) Oqartussat kattuffiilluunniit inatsisiliornermi kommissionimi, suleqatigiissitaliami imaluunniit siunnersuutip suliarineqarnerani allatigut **peqataatinneqartut**, kingusinnerusukkut tamanut tusarniaanermi oqaaseqaateqarnissamut aamma periarfissaqartariaqarput

- 2) Oqartussat kattuffiillu Inatsisartut inatsisaanni **toqqaannartumik taaneqartut** siunnersuut pillugu tusarniaaffigineqartariaqarput. Tamanna minnerunngitsumik atuuppoq, pineqartoq Inatsisartut inatsisaannik allaffissornikkut aqutsinermi atuutilersitsinermiluunniit peqataassappat, siunnersuulluunniit pineqartup akisussaaffiinik, suliassaanik, sulinermi atugassaritineqartunik assigisaannillu allannguinermik kinguneqarpat.
- 3) Oqartussat kattuffiillu toqqaannangitsumik **kalluarneqartut** peqataatinneqarnissaat aamma isumaliutigineqartariaqarpoq. Taakku pissutsit malillugit pisinnaavoq qulliuernerusumik immikkoortortaqrarfiup toqqaannangitsumik tusarniaaffigineratigut, assersuutigalugu naalakkersuisoqarfik, ministeriaqarpoq, ataatsimut kattuffik il.il., taakkulu sulisoqarfimmut ataaniittumut saaffiginnissanerlutik isumaliutigisinnaavaat. Erseqqarippat sulisoqarfik ataaniittoq kalluarneqartussaasoq, taanna tusarniaaffigineqartunik allattuivimmuut ilanngunneqassaaq.
- 4) Siunnersuummi **naalagaaffeqatigiinnermi** pissutsinut kinguneqartussatut allaqqappat, Danmarkimi naalakkersuisut Rigsombudsmandi aqqutigalugu tusarniaaffigineqartariaqarput.
- 5) Siunnersuummi **kommunini pissutsit** kalluarneqarpata kommunit ataasiakkaat tusarniaaffigineqassapput.
- 6) Nunaqarfiit kattuffiat KANUNUPE **nunaqarfinit pissutsit** toqqaannartumik pineqartillugit siunnersuut pillugu tusarniaaffigineqartariaqarpoq.
- 7) Politiit eqqartuussiviillu inatsisinik **pinerluttulerineq pillugu inatsimmi aalajangersakkanik pinngitsaaliilluniluunniit akuliunnernik** atortuutitsissaapput, taamaammallu Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik, immaqalu Kalaallit Nunaata Eqqartuussivia aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik siunnersuutit pinerluttulerinermi aalajangersagaqarfiusut imaluunniit arsaarinnittarnernik, uppernarsaatiniq ujaasinernik assigisaanillu imaqartunik tusarniaanermi peqataatinneqarnissaat isumaliutigisariaqarpoq. Tamanna pingaartumik atuuppoq, aalajangersagaq pineqartoq nalinginnaasuunngitsumik oqaasertalerneqarsimappat. Pineqaatissiineq annertunerusumik akuliunnerutillugu taakku tusarniaanermi peqataatinneqarnissaat pingaarnerulersarpoq. **Pineqaatissiissutit immikkut akuliunnerusut** pillugit aamma Justitsministeriaqarfik isumasioqatigineqartariaqarpoq.
- 8) Suliffeqarfiit innuttaasullu soqutigisaqartut kalluarneqartut **kattuffiit suliamut attuumassuteqartut**, aqqutigalugit peqataatinneqarsinnaapput, soorlu inuussutissarsiutit immikkoortuisa, sulisitsisut sulisullu kattuffii, peqatigiiffiit, soqutigisaqatigiit kattuffii il.il.
- 9) Nalunaarutit, kaajallaasitat inatsisitigullu najoqqutassiat tamanut tunngasut taakku assingi, paasissutissanik suliaqarnerut atatillugu inuit inuunerisa illersugaanerannut pingaaruteqartut pillugit Datatilsynet oqaaseqaateqartinneqassaaq. Tamanna inuit pillugit paasissutissanik suliaqartarnek pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnera pillugu Peqqussummi § 56 malillugu piumasaqataavoq.

Uku tusarniaaffigineqarsinnaanngillat:

- 1) **Inatsisartut** tusarniaaffigineqanngisaannarput. Siunnersuutit Inatsisartuni il.il. allaffissornermut pingaaruteqartut Inatsisartut Allattoqarfiannut tusarniutigineqassapput.
- 2) **Inatsisartut Ombudsmandiat** siunnersuutit sulisoqarfimmut toqqaannartumik tunngasuunngitsut pillugit tusarniaanermi akissuteqarsinnaanngilaq, sulisoqarfik taamaammat nalinginnaasumik tusarniaaffigineqarneq ajorpoq. Siunnersuutilli sulisoqarfiup ingerlatsineranut imaaliinnarlutik pingaaruteqartut ombudsmandeqarfimmut tusarniutigineqassapput.

4.3. Tusarniaanermi piffissaliussaq

Tusarniaanermi piffissaliussaq Naalakkersuisut aamma Kanukokap akornanni **sapaatit akunneri tallimaasutut** siusinnerusukkut isumaqatigiissutaanikoq siunnersuutini kommunit tusarniaaffigineqartussaattillugit nalinginnaasutut tusarniaanermi piffissaliussamik aalajangiinermi aallaaviusumik suli atuutissaaq. Siunnersuutit kommunit tusarniaaffigineqartussaatinngit **sapaatit akunneri sisamat** aamma aallaaviusumik tusarniaanermi piffissaliunneqassaaq.

Tusarniaanermi piffissaliussaq pissuteqartivitsillugu saneqqunneqarsinnaavoq. (Naliliinerup taanna naapertuunnissaa kingunissaanillu oqimaaqatigiissillugit pisariaqarpoq).

Oqaatigineqassaaq nammineq pisuussummik piffissaaleqilerneq piffissap tusarniaaffiusup sivisussusaa aallaaviusumik allanngortissinnaanngikkaa. Piffissap tusarniaaffiusup pilersaarusionerani ullut feeriarfiit nalliuttullu isiginiarneqassanngillat.

4.4. Tusarniaanermi akissutinik avammut saqqummiussineq

Naalakkersuisoqarfiit tusarniaanermi akissutit tigugunikkit piaarnerpaamik tusarniaanermullu piffissarititap naanerata kingorna ullormi suliffiusumi siullermi tusarniaanermi quppernermut ilanngunneqassapput. Tusarniaanermi akissutit tiguneqartut tusarniaanermi quppernermut ilanngunneqartut nutserneqassanngillat, taamaallaalli tighunerini isikkui atorlugit ilanngunneqassallutik.

Tusarniaanermi akissummut avammut saqqummiunneqartumut assersuut [uani takuneqarsinnaavoq](#).

4.5. Immikkut tusarniaariaatsit annertusineqartut

Siunnersuutip innuttaasunut amerlasuunut immikkut ilisimatitsissutigineqarnissaa immaqalu inuiaqatigiinni amerlasuunit oqallisigineqarnissaa kissaatigineqarpat, siunnersuut tusagassiuutinut aamma saqqummiunneqarsinnaavoq aammalu pisortat allalluunniit peqatigalugit oqallisigisassanngorlugu saqqummiunneqarsinnaalluni ("innuttaasunik tusarniaaneq" il.l.).

Siunnersuut nunap ilaanut killilikkamut immikkut pingaaruteqarpat tusagassiuutit akuutinnissaat aamma isumaliutigineqarsinnaavoq, tassani sumiiffini tusagassiuutit siunnersuut annertunerusumik ilisimaneqalersinniarlugu siaruartersinnaallugu.

4.6. Siunnersuutit avammut tusarniaassutigineqartussaangitsut

Naak naalakkersuisoqarfik tusarniaanernut najoqqutassianik nalinginnaasunik malitsinninnissamik nalilersuisussaagaluartoq, inatsisitigut najoqqutassiaqarpoq pingaarnertut malittarisassatut avammut tusarniutigineqartussaangitsunik. Siunnersuutit taakku tasaanerupput akitsuutinik malittarisassiorfiusut, tassanilu nioqqutissianik pineqartunik eqqanaarsarnissaq pinngitsoortinnissaa isiginiagassanit tusarniaanernut tunngasunit pingaernerulluni.

Inatsisitigut najoqqutassiat avammut tusarniaanermi ilaangikkaangata tamatigut assigiimmik oqimaalutaasoqartassaaq, tassani tusarniaanerup ingerlanneqarnissaa tamatigut pingaernerusarluni.

4.7. Tusarniaaqqinneq

Siunnersuut avammut tusarniaareernerup kingorna:

- 1) tamakkiisumik allanngortinneqaraangat,
- 2) siunnersuutip immikkoortuni immikkut pingaaruteqartuni imarisaa allanngoraangat, imaluunniit
- 3) Imatut allanngortinneqaraangat, inuiaqatigiit oqallinnerannik kinguneqariaannaalluni, siunnersuutip tusarniaassutigeqqinnissaa isumaliutigeqqissaarneqartariaqarpoq.

Tamanna pissutsit suliamut attuumassuteqartut tamarmik tusarniaassutigineqavinnissaasa qulakkeerneqarnissaa eqqarsaatigalugu. Tusarniaaqqittoqassanersoq nalornissutigineqarpat, tusarniaaqqittoqartariaqarpoq. Tamanna oqariartaaseq ”ataatsimik ikippallaarnatik ataatsimik amerlavallaartillugit” tungavigalugu. Siunnersuutip naammattumik sukumiisumik tusarniutigineqarsimanissaata qulakkeerneqarnissaa naalakkersuisoqarfik tamatigut akisussaavoq.

Tusarniaaqqinnermi tusarniaanermi allakkami ersissaaq, siunnersuut siusinnerusukkut tusarniutigineqarnikuusoq kiisalu kingullermik tusarniaaqqinnermi pissutsit suut allanngortinneqarsimanersut.

5. Nassuiaatit, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutit atortullu assigisaat inatsisitigut najoqqutassiaannigitsut pillugit tusarniaatitsinermi periusissaq.

5.1. Tusarniaasussaataitaaneq

5.1.1. Nassuiaatit agguaassassat

Nassuiaatit Inatsisartuni agguaassassat Naalackersuisunut akuerineqartussanngorlugit saqqummiunneqartassapput, toqqaannartumillu tusarniaasussaataitaasoqanngilaq. Naalackersuisoqarfiilli nalilersussavaat pissutsit allat nassuiaatip Namminersorlutik Oqartussani namminermi avammulluunniit tusarniaanissamik pisariaqartitsilernersut. Tamassumunnga pissutaasinnaavoq assersuutigalugu nassuiaat immikkut inissisimanagera suuneraluunniit imaluunniit suliaqarfiit akornanni imarisaata kinguneranik nassuiaatip pitsaassusaa qulakkeerniarlugu tusarniaanissaq pisariaqartillugu. Tamatumunnga aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit ukiumoortumik nassuiaataattut assersuutigineqarsinnaavoq.

5.1.2. Nassuiaatit isumaqatigiinniutigineqartussat

Nassuiaatit Inatsisartuni isumaqatigiinniutigineqartussat Naalackersuisut suleriaasiat pillugu nalunaarummi § 9, imm. 1-ip kinguneranik Namminersorlutik Oqartussani namminermi pisariaqartillugu tusarniutigineqartassapput. Oqartussat kattuffiillu isumaqarfigineqarpata siunnersuummut soqutiginnittuussasut imaluunniit missingiutip naammassinissaanut pingaaruteqartunik ilisimasaqartunut nassuiaatit aamma avammut tusarniutigineqartassapput. Tassunga assersuut tassaavoq Nuna Tamakkerlugu Pilersaarut pillugu Nassuiaat, Politikkikkut-aningaasaqarnikkut nalunaarut aamma Nunanut allanut politikki pillugu nassuiaat.

5.1.3. Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutit

Immikkoortumi uani pineqanngillat Kunngip peqqussutissaatut siunnersuutit, taakku allami allaaserineqarput.

Naalackersuisut suleriaasiat pillugu nalunaarummi § 9, imm. 1-ip kinguneranik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Inatsisartuni isumaqatigiinniutigineqartussat pisariaqartillugu Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniutigineqartassapput. Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi aamma allaqqavoq, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutit aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissaanik allaaserinninnermik imaqaasasoq. Siunnersuut paasisutissanik taamaattunik imaqarpat Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik aallaaviusumik tusarniaaffigineqassaaq.

Pissutsit aalajangiiffigisassatut siunnersuutit avammut tusarniutigineqarnissaanik pisariaqartitsinersut naalackersuisoqarfik nalilersuissaaq. Tamassumunnga assersuutaasinnaavoq aalajangiiffigisassatut siunnersuut immikkut inissisimanagera

imaqarnersorluunniit imaluunniit aalajangiiffigisassatut siunnersuutip pitsaassusaa imaluunniit pissutsit suliamut attuumassuteqartut tamarmik aalajangiiffigisassatut siunnersuummi erseqqissaavigineqarsimanerat qulakkeerniarlugu tusarniaanissaq pisariaqarnersoq.

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, akuerineqarpat, taamaallaat kinguneqassaaq Naalackersuisut siunnersuutit piaarnerpaamik suliarissagaat, assersuutigalugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiinikut imaluunniit nalunaarusiornikkut. Naalackersuisoqarfik, soorlu kapitalini allani oqaatigineqartoq, siunnersuutit taamaattut Naalackersuisunut saqqummiunneqartinnagit aallaaviusumik tusarniaasussaataapput.

5.2. Oqaatsit pillugit piumasaqaatit

5.2.1. Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniaaneq

Namminersorlutik Oqartussani tusarniaanermi atortut tusarniaaffigineqartunut kalaallisut danskiullu nassiunneqartariaqarput. Siunnersuutip suliarineranut pilersaarut siunnersuut Namminersorlutik Oqartussani namminermi tusarniutigineqannginnerani nutserineq pissutigalugu annertuumik kinguaattoorpat, tusarniaanermi atortut taamaallaat kalaallisut danskisulluunniit nassiunneqarsinnaapput.

5.2.2. Avammut tusarniaaneq

Tusarniaasussaataitaasoqanngikkaluartoq naalackersuisoqarfiullu nammineq suliniuteqarnermigut avammut tusarniaanissaq aalajangiuppagu, tusarniaanermi atortut, avammut tusarniaanermut atatillugu atorneqartut, kalaallisut danskisullu allassimassapput. Tusarniaanermi atortut immikkoortuisa ilaat taamaallaat kalaallisut, danskisut tuluttulluunniit allassimanissaat qaqutigoorluinnartumik akuerineqarsinnaavoq. Tamanna aatsaat Siulittaasup Naalackersuisoqarfia isumaqatigereerlugu pisinnaavoq.

5.3. Tusarniaaffigineqartut

Tusarniaaffigineqartut kikkut suliamut attuumassuteqarneranik nalilersuineq tunngaviit Namminersorlutik Oqartussani namminermi immikkoortoq 3-mi avammullu tusarniaanermi immikkoortoq 4-mi allassimasut aallaavigalugit pissaq.

5.4. Tusarniaanermi piffissaliussaq

Tusarniaanermi piffissaliussaq aalajangerneqarpat naalackersuisoqarfik suliassaqarfimmik akisussaasoq siunnersuutip annertussusia ajornakusuussusialu tunngavigalugu aalajangersimasumik ataasiakkaanillu nalilersuissaaq. Tusarniaanermi piffissaliussaq tusarniaanermi allakkami erseqqissumik allassimassaaq.

Inatsisitigut najoqqutassianik Namminersorlutik Oqartussani namminermi avammullu tusarniaanermi tusarniaanermi piffissaliussat allaaserineqartut malinneqartariaqarput.

6. Kunngip Kalaallit Nunaannut peqqussutaasa atuutilernejarnerannut atatillugu tusarniaasarneq

Kunngip peqqussutai allaffissornikkut najoqqutassiaasut naalagaaffimmi oqartussanit suliarineqartut Kalaallit Nunaanni atornejartut aamma inatsisiliorfinni tiguneqanngitsuni atornejartut.

Tusarniaanermi suliassat agguarnejarnerat pillugu Naalagaaffimmi oqartussat aamma Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat akornanni pituttuutaasumik isumaqatigiissuteqanngilaq, taamaammat tamanna [ilitersuutinik](#) suleriaatsinillu tunngaveqarpoq.

6.1. Naalackersuisoqarfiit tusarniaasussaataanerat

Naalagaaffimmi oqartussat inatsisitigut najoqqutassiat oqaaseqaateqarfigisassanngorlugit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut nassiuppatigit, tak. Namminersorluni Oqartussaaneq pillugu inatsimmi §§ 17-18, Kalaallit Nunaanni soqutigisaqartunut naammattumik tusarniaasoqarsimanersoq naalackersuisoqarfiup suliassaqarfimmik akisussaasup misissussavaa. Kalaallit Nunaanni soqutigisaqartut kikkut tusarniaaffigineqassanersut, Rigsombudsmandeqarfik isumasioqatigalugu pisartumik, naalagaaffimmi oqartussat aallaaviusumik aallarniutaasumik nalilersuissapput.

Kalaallit Nunaanni tusarniaaffigineqartunut tusarniaaneq nalinginnaasumik imatut pisarpoq:

- 1) Atortut suliamut attuumassuteqartut tamaasa (siunnersuut, tusarniaanermi allagaq tusarniaaffigineqartunillu allattuivik) Danmarkimi oqartussat Rigsombudeqarfimmut nassiutissavai.
- 2) Atortut tiguneqartut Rigsombudeqarfiup naalackersuisoqarfimmut suliassaqarfimmik akisussaasumut toqqaannartumik imaluunniit Siulittaasup Naalackersuisoqarfianut nassiutissavai, taassumalu tamatuma kingorna naalackersuisoqarfimmut suliassaqarfimmut akisussaasumut nassiutissavai.
- 3) Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfimmik akisussaasup siunnersuut tamanut tusarniutigissavaa, Naalackersuisut tusarniaanermi nittartagaannut avammut saqqummiutissavaa kiisalu tusarniaaffigineqarsinnaasunut tusarniaaffigineqartunik allattuivimmi allassimasunut nassiutissallugu.
- 4) Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfimmut akisussaasup tusarniaanermi akissutit tamaasa tusarniaaffigineqartuni toqqaannartumik tigussavai.
- 5) Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfimmut akisussaasup tusarniaanermi piffissaliussap naanerata kingorna tusarniaanermi akissutit tiguneqartut tiguneqarneranni ilusiattut rigsombudeqarfimmut nassiutissavai. Rigsombudeqarfik nutserisinnaavoq atortullu Danmarkimi ministeriaqarfimmut suliamut attuumassuteqartumut utertillugit nassiutissallugit.

- 6) Naalackersuisoqarfiup suliassaqarfimmut akisussaasup tusarniaanermi akissutit tiguneqartut tusarniaanermi nittartakkamut ikkutissavai (Nutserisoqassanngilaq, tusarniaanermilu akissutit taamaallaat oqaatsit tusarniaarnermi akissummi atorineqartut atorlugit ikkunneqassallutik).

Kikkut tusarniaaffigineqartariaqarnerannik nalilersuineq Kalaallit Nunaanni inatsisissatut siunnersuutiniq avammut tusarniaanermi tunngaviit assingi atorlugit pissaaq. Oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq, Danmarkimi tusarniaanermi Kalaallit Nunaanni innuttaasut, sulisoqarfiit il.il. ilanngunneqarnissaat nalinginnaasumik taarsersinnaanngikkaa.

6.2. Tusarniaanermi atortuni oqaatsit atorineqartut

Naalackersuisoqarfik suliassaqarfimmiq akisussaasoq isumaqarpat avammut tusarniaanissaq pisariaqartoq, tusarniaanermi atortut tamarmik oqaatsit taakku marluk (kalaallisut danskisullu) allassimanissaasa isumaginissaa naalagaaffimmi oqartussat akisussaaffigaat.

6.3. Tusarniaanermi akissutiniq tiguneqartuninik nutserineq

Tusarniaanermi akissutit nutserneqarnissaat naalagaaffimmi oqartussat Rigsombudeqarfik suleqatigalugu namminneq pilersaarusiussavaat.